

Ангел Каралийчев

Ръж

Когато от синорите погледнат като сини очи метличините и ръжта пожълтее като пламък. Когато един ден подир пладне в големия вир над дядо Пейовата воденичка дойде да се окъпе лятото. Почерняло от горещия вятър, то се хвърля надолу с главата и залива с плисък и смях върбалака. Подир малко, разведрено и весело, нахлува бялата си риза с червен шев, намята дрешката си и тръгва нагоре към Коминчето през високите ниви. И затрептява в огнения въздух глас на гургулица, глас на нашето родно лято.

Над Узуналан размахват сини криле щъркелите и с проточени шии се спускат към вехтите гробища.

Небето става бистро и бездънно. Слънцето цял ден пече опръхналия гръб на нивите. Над плетищата се червенеят сливите, а широколистните тикви провисват жълти звънчета, които звънят, залюлени от кратката песен на пчелите. Под каменния мост от белите лястовичи гнезда се показват малки, жълти, лакоми главички.

– Жиррр!

Лозницата потуля ревниво прозореца ми, да не виждам Неновата ковачница. Ден и нощ Нено клепе сърпове. Пей чукут му и през ниската опушена врачка сегиз-тогиз излизат рояк жълти светулки.

Да съм малка като Гинчето, че да пръпна да ловя светулките пред ковачницата. Че да стъпя на прага и да гледам младия мъж със запретнати ръкави как вдига чука и удря огнения сърп върху наковалнята...

Утре е света неделя. На мегдана спряха да пренощуват три коли, покрити с рогозки, пълни с вили и паламарки. Ще ми купи тетъо нова паламарка, аз съм станала голяма мома, а с моята да жъне Гинчето. Бива му тя.

Какъв голям огън наришкаха едрите лудогорци с гайтанлии дънки! Нощес ще се натъркалят край огъня и до късно ще си хортуват. Утре ще има голям летен пазар. Надвечер, когато светът се прибере, те ще впрегнат виторогите биволи и през стария мост ще потънат в тъмнината. Няма да се чуят, няма да се видят вече. От кой ли далечен край са дошли? Да рачат да ме вземат със себе си, кога тръгнат. Да замина и аз по света. Да видя как живеят далечните хора: какви дрехи носят, какви песни пеят, какви думи си хортуват момите и ергените, кога се срещат по кладенците, китят ли се с кръвено цвете по челата. Че да ми е много домъчняло тук да стоя и все към Неновата ковачница да гледам.

Нека отида с лудогорците в тяхното село. Нека стана невеста черноока с шарен сокай. Ще тъча червени пояси и пъстри чорапи ще плета. Всяка вечер на кладенеца за вода ще ходя с писани менци. И ноктите ми

ще са къносани. Боже, как ли ще изглеждам! Кога наляя, ще седна на плочата и ще го чакам да дойде по дългия, далечен път. Дано дойде да ме отърве от лудогорците моят Нено, ковачът.

Черният Нено.

* * *

Бог да прости дяда, че е посадил и отгледал дърветата в градината. Има къде да се потуля и да си поплача.

Стана сутрин и вляза през прелеза. Слънцето се показва зад ръжната широка пола – голямо и окървавено. Ще чернее и днес земята. Пчелите излизат от кошерите, жижат, лутат се насам-натам, от цвете на цвете. Много са смешни. Приказват си накъде да отидат за мед: към ливадите или по синорите. И те са като хората: всеки ден се трудят и не им тежи.

Вей хлад и ведрина.

Протягам ръце, опъвам гърди, ризата ми сякаш ще се пукне.

Тук!

Нещо трепери, изгаря. Като високата, хубава ръж. Чака стопанина. Ела да ме пожънеш, стопанино!

Че съм порасла здрава и хубава. Като ружа. Като тополка. Всички думат и ми е драго да работя, и ми е драго, когато иде жътва. Тези ниви, които дават хляб, ясни метличини, и са попили всичката радост и мъка на хората, да екнат, да затреперят, да притаят дъх, когато викна. Крушите да не шумолят, класовете да наведат главички и да слушат. А снопите подире ми да нямат чет.

Той нали вижда каква съм, ама пак! Като въглен е опърлил сърцето ми. Неговият чук цял ден пей. Влиза през прозореца, чука по огледалото, бие менците и те се люшват като камбани, халосва паниците и те се пръсват на хиляди парчета. Какви ли сърпове е изковал за жътва? Много му приляга. Аз защо съм го залюбила! Снощи тетъо му занесе сърповете – дали знае кой е моят?

Тъй ми е тежко понякога!

Защо не съм като другите? Ей тъй, без грижа, с леко сърце. Като Кина чичовата. Трима да тичат подире ми и на тримата да навия юларчето. Да не мисля много, да не ходя сама из градината като шура.

Полудяла съм за него.

Защото има яка ръка и железен чук, който цял ден ми приказва. Силата му да е над мене като орел с остър клон. Да не смея в очите да го погледна, кога хортува. И мине ли край дома, сърцето ми да тръпне като уплашено пиле.

А то:

Мишо.

Кученце, а не човек. Трепери, когато ме види. Думите си сплита, ръцете си не знае къде да дене. Черви се като божур.

Ох, не ща тъй!

Искам Нена черния!

Искам го!

* * *

Моят месец погледна през прозореца – пълен и бистър. Той е повел тая нощ орляк звезди над Черкювските хълмове. Потули се зад белия клон на ябълката и пак погледна.

Иска да влезе при мене. По среднощ, когато всички спят.

Нека влезе. Нека ми дойде.

Да позлати юргана и с огнената си ръка мекичко да помилва гърба на котенцето – заспало върху трикракото столче. Да се изправи над мене и да ме загледа: как съм разпиляла косата си и как съм разголила гърд. Няма да ме е срам от него. Ще го прегърна за шията, ще впия в устата му моите опръхнали устни и ще помисля, че е дошъл Нено. И ще заплача.

Утре, цял ден като жъна, да лепне сладък мед по устните ми и когато надигна стомната, да се разлей медът по всичките ми жили.

Де е месецът на моя Нено. Чер да грее през прозореца ми – всяка нощ да го виждам. Да го чакам вечерно време, когато се показва между клоните. Ще му река да не шумоли. Полекичка да стъпва, че ще разбуди Меча. Мечо се хвърля като вълк нощем върху хората. Да прескочи плета безшумно и – хоп през отворения прозорец. Ще го посрещна с протегнати ръце. Ох, каква съм луда!...

Повел всичките звезди, като драгоманин жътварките, плува бистрият месец над Черкювските хълмове. Цяла нощ ще пристъпва полекичка над тъмните ниви и, току-виж, когато се загледа през прозореца ми, някоя звезда припнала надолу. Кой знае къде ще падне! И тя е като мене жена. И тя търси някого. Гори. А месецът, ако не ще да се потулват в меките нивя неговите момичета, да не зяпа през чуждите прозорци.

Ще кажа на Нена.

1925 г.

КРАЙ

© 1925 Ангел Каралийчев

Източник: Литературен клуб

Публикация:

Ангел Каралийчев, „Ръж“ (сборник), 1925

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3613>]